

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro (spr.)

Sędziowie: SA Mikołaj Tomaszewski, SA Karol Ratajczak

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2013 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Zakładów (...) spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

przeciwko S. (...) Polska spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o zapłatę 20 528,75 zł;

sprawy z powództwa Zakładów (...) spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

przeciwko S. (...) Polska spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o zapłatę 28 064,66 zł

sprawy z powództwa Zakładów (...) spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

przeciwko S. (...) Polska spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o zapłatę 95 419,86 zł

sprawy z powództwa Zakładów (...) spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

przeciwko S. (...) Polska spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o zapłatę 102 903,78 zł

sprawy z powództwa Zakładów (...) spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

przeciwko S. (...) Polska spółka. z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o zapłatę 59 043,15 zł

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2012 r.

sygn. akt IX GC 892/12

1. zmienia zaskarżone postanowienie w całości (punkty I – V) i wnioski pozwanego o odrzucenie wskazanych wyżej pozwów oddala a rozstrzygnięcia o kosztach postępowania uchyla;

2. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawia do orzeczenia końcowego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd I instancji odrzucił wszystkie wskazane w petitum postanowienia pozwu i zasądził od powódki na rzecz pozwanej koszty zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazał, że w uzasadnieniu wszystkich pozwów powódka podniosła, że pozwana dopuściła się czynu nieuczciwej konkurencji polegającego na pobieraniu - innych niż marża handlowa - opłat z tytułu dopuszczenia towarów do sprzedaży.

W odpowiedzi na pozwu złożone we wszystkich połączonych sprawach, pozwana w pierwszej kolejności wniosła o odrzucenie pozwów na podstawie art. 1165 § 1 k.p.c., z uwagi na wiążący strony zapis na sąd polubowny.

W ocenie Sądu I instancji zarzut pozwanej zasługuje na uwzględnienie. Strony w § 8 łączącej ich umowy z dnia 1 stycznia 2009 r. objęły bowiem zapisem na sąd polubowny „wszelkie spory wynikające z realizacji niniejszej umowy lub w związku z nią”. Zachodzą, zatem przesłanki określone w art. 1165 § 1 k.p.c. przesłanki do uwzględnienia wniosku, natomiast brak jakichkolwiek podstaw do nieuwzględnienia go przewidzianych w § 2 tegoż przepisu.

Na postanowienie to zażalenie wniosła powódka zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treści wydanego postanowienia, tj. naruszenie art. 1161 § 1 k.p.c. polegające na jego błędnym zastosowaniu i mylnym literalnym przyjęciu, że przedmiot zapisu na sąd polubowny wynikał z łączącej strony umowy, a pobieranie przez pozwaną opłat w postaci wymienionych w pozwach rabatów wynikało bezpośrednio ze stosunku kontraktowego i było związane z realizacją umowy i w konsekwencji, że jako czyn nieuczciwej konkurencji mieściło się w zapisie na sąd polubowny, gdyż strony zawierając stosowny zapis mogły przewidywać możliwość powstania w związku z jej realizacją różnego rodzaju roszczeń przez poddanie pod rozstrzygnięcie sądu polubownego „wszelkich sporów” wynikających z umowy łączącej strony, w tym także z nieuczciwej konkurencji, podczas gdy czyny nieuczciwej konkurencji nie mają charakteru kontraktowego i nie pozostają w związku z treścią zawartej pomiędzy stronami umowy, a z treści zapisów umowy nie wynika jednoznacznie, że strony, zawierając wskazane zapisy, z góry przewidywały, że jedna z nich dopuści się czynu nieuczciwej konkurencji.

W konsekwencji wniosła o „uchylenie” zaskarżonego postanowienia i oddalenie zarzutów pozwanej i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu wskazała, że zapis na sąd polubowny dotyczy wyłącznie sporów wynikających lub związanych z przedmiotową umową. Dokonanie przez stronę pozwaną czynu nieuczciwej konkurencji, polegającego na pobieraniu dodatkowych opłat, nie było związane z wykonaniem przedmiotowej umowy, ani nie pozostawało w związku z realizacją umowy, lecz zostało dokonane jedynie przy okazji realizacji tych umów i tym samym roszczenie dochodzone przez stronę powodową nie ma charakteru kontraktowego i nie pozostaje w związku z treścią zawartej między stronami umowy, lecz dotyczy popełnionego przez stronę pozwaną czynu nieuczciwej konkurencji, co wyłącza możliwość podniesienia przez pozwaną zarzutu na sąd polubowny i w konsekwencji odrzucenie pozwu,

Powołała się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r. I CSK 120/09) i wskazała, że wyrażany przez żalącą pogląd podzielony został także przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w postanowieniach z dnia 23 listopada 2012 r. I ACz 1840/12 oraz I ACz 1778/12.

Pozwana wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Rozpoznając zażalenie Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Przede wszystkim przytoczyć należy zapis umowy dotyczący istoty sporu.

W § 8 ust. 1 strony postanowiły: „Wszelkie spory wynikające z realizacji niniejszej umowy lub w związku z nią Strony zobowiązują się rozwiązywać w pierwszej kolejności polubownie, a w razie niedojścia do porozumienia, poddać rozstrzygnięciu Sądu Arbitrażowego przy Polskiej (...) w W..”

Jak wskazuje powódka zgodnie z treścią Załącznika nr (...) do umowy łączącej strony powódka została zobowiązana przez pozwaną do udzielania szeregu rabatów według założeń związanych z rezultatami wykonywanej umowy (m.in. uzyskanymi obrotami szczegółowo w tym załączniku wskazanych). Rabaty te były przez powódkę udzielane pozwanej. Obecnie powódka dochodzi zwrotu tych nienależnych – jej zdaniem – świadczeń w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.; dalej u.z.n.k.) oraz o przepisy o nienależnym świadczeniu.

Na wstępie rozważań wymaga podkreślenia, że zarzut zapisu na sąd polubowny jest rozpatrywany przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, a zatem na etapie postępowania poprzedzającym merytoryczną ocenę żądania powoda. Ocena zasadności zarzutu dotyczącego zapisu na sąd polubowny powinna co do zasady dotyczyć tylko roszczenia w formie przedstawionej przez powoda (roszczenia w znaczeniu procesowym).

Roszczenie o wydanie korzyści uzyskanych bezpodstawnie, określone w art. 18 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., ma samoistny charakter i może być dochodzone niezależnie lub łącznie (kumulatywnie) z roszczeniami przewidzianymi w art. 18 ust. 1 pkt 1-3 u.z.n.k., będąc ich gospodarczym uzupełnieniem. Stanowi ono więc samodzielną i autonomiczną podstawę dochodzenia roszczenia przez przedsiębiorcę pokrzywdzonego czynem nieuczciwej konkurencji. Roszczenie to przyjmuje postać roszczenia z tytułu (ogólnie określając) bezpodstawnego wzbogacenia, o którym mowa w art. 405 i n. k.c. Tym samym czyn nieuczciwej konkurencji, stanowiący podstawę do wystąpienia z tym roszczeniem, stanowi samoistne źródło odpowiedzialności strony pozwanej, niezależnie od innych podstaw odpowiedzialności.

Roszczenie dochodzone przez stronę powodową nie ma więc charakteru kontraktowego i nie pozostaje w związku z treścią zawartych między stronami umów, lecz dotyczy popełnionego przez stronę pozwaną czynu nieuczciwej konkurencji.

Stosownie do art. 1157 k.p.c., strony mogą poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego spory o prawa majątkowe lub spory o prawa niemajątkowe - mogące być przedmiotem ugody sądowej, z wyjątkiem spraw o alimenty. W związku z okolicznościami niniejszej sprawy, stwierdzić trzeba, że w orzecznictwie konsekwentnie wyrażany jest pogląd, iż także roszczenie o wydanie bezpodstawnie uzyskanych korzyści, o którym mowa w art. 18 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. jako spór o prawo majątkowe, pozostaje w dyspozycji stron, a także może stać się przedmiotem zawartej między stronami ugody. Może więc też być objęty zapisem na sąd polubowny (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2009 r., I CSK 311/08 LEX 492144, z dnia 2 grudnia 2009 r., I CSK 120/09, LEX nr 584183, z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CSK 354/11, LEX nr 1164720).

Rzecz w tym, że z treści umowy nie wynika by strony chciały poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego także roszczenia, jakich obecnie powódka dochodzi. Roszczenie dochodzone przez nią nie ma więc charakteru kontraktowego i nie pozostaje w związku z treścią zawartych między stronami umów, lecz dotyczy popełnionego przez stronę pozwaną czynu nieuczciwej konkurencji przy wykonywaniu tej umowy. Trudno przyjąć, by strony zawierając wskazane zapisy, z góry przewidywały, że jedna z nich dopuści się czynu nieuczciwej konkurencji i poddały w tym zakresie spory pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

Mając na względzie dopuszczalność sporządzenia zapisu na sąd polubowny, także w przypadku czynów niedozwolonej konkurencji stwierdzić trzeba, że zapis ten winien jednoznacznie wskazywać na poddanie tego rodzaju sporu rozstrzygnięciu sądu polubownego i zgodnie z powszechnie przyjętym w orzecznictwie poglądem zapis taki powinien dostatecznie precyzyjnie identyfikować stosunek prawny podlegający przekazaniu do rozpoznania przez

sąd polubowny. Określenie jedynie, że ma to być stosunek prawny obejmujący wszelkie spory wynikające z realizacji niniejszej umowy lub w związku z nią nie może być uznane w tym przypadku za wystarczające do przyjęcia, że objęto nim także czyny deliktowe wynikające z u.z.n.k.

Nie można przy tym abstrahować od faktu, że poddanie określonego stosunku prawnego pod rozpoznanie sądu polubownego oznacza wyłączenie tych spraw z drogi sądowej. Wskazana powinna być więc taka wykładnia, która opowiadałaby się, w razie wątpliwości, za ograniczeniem wyłączeń z drogi sądowej.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 postanowienia. Wobec oddalenia wniosków o odrzucenie pozwów koniecznym stało się także uchylene zawartych w zaskarżonym postanowieniu rozstrzygnięć o kosztach postępowania jako przedwczesnych.

Zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Nie jest takim orzeczeniem niniejsze postanowienie. Zasada odpowiedzialności za wynik procesu. jest naczelną zasadą w zakresie kosztów procesu przyjętą przez kodeks postępowania cywilnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2011 r., I CZ 67/11 LEX nr 1084691) Zgodnie z tą zasadą powód wygrywający proces ma prawo żądać zwrotu także kosztów postępowania incydentalnego. (z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1973 II CR 159/73 - OSNC 1974/5/90).

Karol Ratajczak Jan Futro Mikołaj Tomaszewski